

Ana Paula Maia (Nova Iguaçu, 1977), pek çoklarına göre çağdaş Brezilya edebiyatının en özgün seslerinden. *Assim na terra como embaixo da terra* romanıyla 2026 Uluslararası Booker Ödülü finalistisi oldu; *Sığırlar ve İnsanlar* ile Republic of Consciousness, Cercador ve English PEN Çeviri ödüllerini kazandı. Yazarın gündelik şiddetin doğasını ustalıkla gözler önüne serdiği *Enterre seus mortos* ise öne çıkan diğer romanlarındandır. Bugüne dek yedi romana imza atan, eserleri pek çok dilde yayımlanan Maia; Brezilya'nın prestijli São Paulo Edebiyat Ödülü'ne üst üste iki kez layık görüldü. Aynı zamanda başarılı bir senarist olarak televizyon, sinema ve tiyatro projelerine de imza atan yazar, edebi ve sinematografik üretimini sürdürüyor.

Emrah İmre, 1980'de İstanbul'da doğdu. Auckland Üniversitesi'nde dilbilim ve karşılaştırmalı edebiyat öğrenimi gördü. Portekizce, İspanyolca, İngilizce, Fransızca ve Katalancadan çeviriler yaptı. Can Yayınları'nda on iki yılı aşkın bir süre editörlük yapan Emrah İmre, José Saramago, Gabriel García Márquez, Montserrat Roig, Jorge Luis Borges, Luisa Valenzuela, José Mauro de Vasconcelos, Paulo Coelho, Mario Vargas Llosa, Carlos Fuentes, Virginia Woolf, Luis Sepúlveda, Tina Vallès, Fernando Pessoa, Samantha Schweblin, Eva Baltasar, César Aira gibi yazarların eserlerini Türkçeye çevirdi.

SİĞİRLAR VE İNSANLAR

Ana Paula Maia

Özgün İsmi: *De Gados e Homens*

© 2013, Ana Paula Maia

© 2026, Tersine Kitap

Tersine Kitap - 7

Portekizce Aslından Çeviren: Emrah İmre

Editör: Alican Saygı Ortanca

Düzeltili: Tuğçe Nida Gökırmak

Kapak ve İç Tasarım: Hamdi Akçay

1. Baskı, Haziran 2026, İstanbul

ISBN: 978-625-92642-6-4

Bu kitabın Türkçe yayın hakları yazarla yapılan anlaşmayla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla yapılacak alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz. Bu kitabın herhangi bir bölümü, yapay zekâ teknolojileri ya da sistemlerinin geliştirilmesi amacıyla hiçbir şekilde kullanılamaz veya çoğaltılamaz.

Baskı ve Cilt

Çınar Matbaacılık ve Yay. San. Tic. Ltd. Şti.

İkitelli OSB Mah. Çevre Sosyal Tesisleri Sk.

No:3 İç Kapı No: 1B1 Başakşehir / İstanbul

Tel: 0 212 628 96 00

Sertifika No: 45103

Tersine Kitap Yayıncılık Basın Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

Sertifika No: 80569

Caferağa Mah. Şifa Sk. No: 19

Kadıköy / İstanbul

tersinekitap.com

İTİSİ tersinekitap

info@tersinekitap.com

Bu eser, Brezilya Kültür Bakanlığı'na bağlı Brezilya Milli Kütüphanesi Vakfı ve Brezilya Dışişleri Bakanlığı'na bağlı Guimarães Rosa Enstitüsü'nün desteğiyle yayımlanmıştır. (Obra publicada com o apoio da Fundação Biblioteca Nacional, do Ministério da Cultura do Brasil, e do Instituto Guimarães Rosa, do Ministério das Relações Exteriores do Brasil.)

Ana Paula Maia

Sığırılar ve İnsanlar

Çeviren: **Emrah İmre**

tersine

Sevgili büyükannem Maria Maia'ya

“es ist ja bloß ein Tier... nur ein Tier.”
(Sadece bir hayvan... yalnızca bir hayvan.)
Theodor Adorno

“Çünkü tene can veren kandır.”
Levililer 17:11

1

Edgar Wilson çiftliğin patronu Milo'nun kapısının eşğine yaslanmış bekliyor; telefon konuşmasına böğürerek son veren patronu böğürmeyi çok evvelden, küçücük bir çocukken, otlakta ineklerin memesinden paylanmak için buzağılarla didişirken öğrenmiş. Ofis, mezbahanın sakatat işleme bölümüne bitişik daracık bir odadan ibaret.

“Benimle görüşmek mi istemiştiniz?”

“Evet, Edgar.”

“Buyurun,” diyor Edgar Wilson, başından çıkardığı kepi hürmetle göğsüne bastırarak ofise adım atarken.

“Bir tahsilat için hamburger köftesi fabrikasına gitmen gerekiyor.

“Milo Efendi, ben gidersem sığırları kim bayıltacak?”

Milo parmaklarını düğüm düğüm kıvrıcık saçlarına daldırarak başını kaşıyor.

“Personel eksikim var, Edgar. Senin yaptığın işi becerebilen bir tek Luiz var ama o da şu anda kesim hattını denetliyor. Dur bir düşüneyim...”

Edgar Wilson ses çıkarmadan patronunun karar vermesini bekliyor. Aklında fikirler uçuşmuyor çünkü özellikle istenmedikçe çözüm üretmek âdeti değil.

“Bugün kesim yükümüz büyük değil,” diye görüş belir-
tıyor Milo.

Keza söyleneni yerine getirmemek de Edgar Wilson’un
âdeti değil. Milo çalışkan bir adam, günde on dört saat mez-
bahanın faaliyetleriyle iç içe. Edgar’ın gözünde adil bir pat-
ron.

“Zeca’nın hayvan bayıltmışlığı var, değil mi?” diye soru-
yor Milo.

“Var ya. Ama hayvanı tek seferde bayıltamıyor. Sığıra
can çekiştiriyor, Milo Efendi. Zeca’nın eli pek yatkın değil.”

Milo önündeki personel listesini ve her çalışanın yanında
yazan görevi gözden geçiriyor. Biraz daha düşünüyor.

“Zeca şimdi işkembe temizlemede ama ondan başka se-
çeneğim yok,” diye homurdanıyor kendi kendine.

“Efendim, Zeca danayı tek seferde bayıltamıyor.”

“Bunu az önce de söyledin, Edgar. Ne yapayım yani? Ka-
nama hattında hayvan zaten ölecek,” diye karşılık veriyor
Milo, aksi bir tavırla.

Edgar istifini hiç bozmuyor, gri gözlerini patronundan
ayırıyor. Telefon çalıyor. Milo ahizeyi kulağına götürüyor
ve arayan kişiye biraz beklemesini söylüyor.

“Edgar, fatura burada. Adres de üstünde yazıyor. Ton-
ho’dan kamyonetin anahtarını al, sonra da Zeca’yı bana
gönder.”

Edgar Wilson başıyla tamam diyor ve faturayı alıyor. Milo
televizyonda konuşmaya başlıyor. Edgar bir an duraksadıktan
sonra ofisten çıkıyor ve kapıyı arkasından kapıyor. Leş ko-
kulu izbe bir koridordan geçip sağa sapınca her gün saatlerce
çalıştığı bayıltma hücrelerine ulaşıyor. Dana ve inekler her za-
man gibi uzun bir sıra halinde bekliyor. Bir görevli hücrenin
kapısını açınca denetim ve yıkamadan geçmiş bir dana ağır
adımlarla içeri giriyor ve ürkekçe etrafa bakıyor. Edgar bal-

yozu eline alıyor. Dana ona iyice yaklaşıyor. Edgar hayvanın gözlerine bakıyor ve alnını okşuyor. Dana toynaklarından birini yere vuruyor, kuyruğunu sallıyor ve pufliyor. Edgar pışpışlayınca hayvanın hareketleri yumuşuyor. Bu pışpışlamada sığırları gevşeten, Edgar Wilson’la yakın bir bağlantı kurup ona güvenmelerini sağlayan bir şey var. Edgar kirece buladığı başparmağıyla hayvanın gözlerinin arasına bir haç çiziyor ve iki adım geriliyor. Bayıltma görevlisi olarak benimsediği bir ritüel bu. Balyozu havaya kaldırıyor ve hayvanın alnının tam ortasına indiriyor, böylece hayvan beyin kanaması geçirerek bayılıyor. Yere devrilen dana kısa kasılmaların ardından hareketsizleşiyor. Adam hayvanın acı çekmeyeceğine inanıyor. Artık huzurlu bir uykuda gibi görünen baygın hayvan başka bir görevli tarafından bir sonraki aşamaya aktarılıyor; orada baş aşığı asılacak ve gırtlığı kesilecek.

Edgar elini kaldırıp görevliye sıradaki danayı hücreye almamasını işaret ediyor. İşkembe temizleme bölümüne gidiyor ve çağırıyor, Zeca bu emre derhal itaat ediyor. Birkaç dakika sonra delikanlının sırtarak Milo’nun ofisinden çıktığını ve bayıltma hücreğine yöneldiğini görünce Edgar’ın içi sızlıyor. Zeca on sekiz yaşında, dengesiz bir delikanlı. Hayvanların acı çekmesini izlemekten zevk alıyor. Öldürmekten zevk alıyor. Yeni verilen göreve başlamaya hazırlandığı sırada Edgar hücreye giriyor ve onu uyarıyor:

“Zeca, danayı bayıltacaksın, anladın mı? Hayvana acı çektiirme.”

Zeca balyozu eline alıyor, görevliye danayı içeri almasını işaret ediyor. Hayvanla karşı karşıya gelince balyozu kasten yanlış vuruyor; dana inleyip yere devriliyor ve debelenerek can çekişiyor. Zeca balyozu havaya kaldırıyor, art arda iki darbe indirerek hayvanın başını paramparça ediyor ve kan yüzüne sıçırıyor.

“Oldu mu, Edgar? İyice bayıltım, değil mi?” Zeca gözle-rini kırıştırıyor ve ağzında biriken tükürüğü dişlerinin ara-sında höpürdetiyor.

Edgar Wilson, Zeca’nın kışkırtmasına karşılık vermiyor. Arkasını dönüp tuvalete gidiyor ve orada üstünü değiştiriyor. Bir kot pantolon ve kareli bir gömlek giyiyor. Tonho’dan anahtarı alıp kamyonete biniyor. Aracın radyosunun bozuk olduğunu görünce canı sıkılıyor.

Kömür madenindeki işinden ayrıldığından beri sığır mezbahasından başka yerde iş bulamadı, oysa asıl istediği domuzlarla çalışmak. Domuzları oldum olası sevmiştir. Ça-lıştığı mezbahaya birkaç kilometre mesafedeki bir domuz çiftliğinde yakın zamanda iş bulacağını ümit ediyor.

Kusursuz balyoz hakimiyeti nadir bir yetenek ve hayvan-larla esrarlı bir ilişki kurabilmeyi gerektiriyor. Alna indirdiği darbe aşırı kuvvetli olursa hayvan ölür ve eti sertleşir. Hay- van korkarsa kandaki pH seviyesi yükselir ve etin tadını bo- zar. Bazı bayılma görevlileri buna hiç aldırmaz. Edgar Wil- son’un becerisi bayılttığı her hayvanın ruhuna dua etmesi ve gırtlığı kesilmeden önce bayılabilmesi. Yaptığı işle gurur duymuyor ama bu işi illa biri yapacaksa bu kişi akıldan yok- sun hayvanlara merhamet gösteren kendisi olmalı.

Karkas parçalama işlemi tamamlanan hayvanlar iki hamburger köftesi fabrikasına gönderiliyor, oradan da etler kamyonlarla buzhanelere dağıtılıyor. Edgar Wilson’un haya- tında hiç hamburger yemişliği yok ama hamburger köftesi- nin kıyılmış ve düzleştirilerek disk şekli verilmiş bir et oldu- ğunu biliyor. Hamburger köftesi pişiriliyor, ikiye ayrılmış bir yuvarlak ekmeğin arasına marul, domates ve sosla beraber konuyor. Bir hamburgerin fiyatı Edgar’ın on sığırı bayılarak kazandığı paraya denk çünkü bayılttığı her hayvan başına cüzi bir ücret alıyor. Her gün yüz küsur sığır bayılması ve

haftanın altı günü çalışması gerekiyor, sadece pazar günleri izin yapıyor. Mezbahada üretim giderek arttığından bir bayıltma görevlisi daha alınması gerekecek.

Edgar Wilson nehir boyunca uzanan otoyolda bir saate yakın direksiyon sallıyor. Bölgedeki tüm mezbahalar sığır kesiminden geriye kalan tonlarca kanı ve organ artığını bu nehre boşaltıyor. Denize dökülen nehir, hayvanların kanını da beraberinde taşıyor.

Otoyolun kıyısında Erasmo Wagner ön tekeri patlak bisikletine yaslanmış dikiliyor. Arada sırada başparmağını kaldırıp otostop çekse de hiçbir aracı durdurmayı başaramıyor. Otoyoldan geçen araçların çoğu ağır kamyonlar, birkaçıysa at arabası. Asfaltı bozuk yılankavi virajlarıyla otoyol çoğunlukla ıssız.

Edgar Wilson kamyoneti yolun kenarına çekiyor. Erasmo Wagner bisikletini aracın kasasına koyuyor, sonra yolcu tarafındaki kapıyı açıyor ve yüzü minnetle ışıldayarak Edgar'ın yanına oturuyor.

“Durduğun için sağ ol. Tekerim patladı.”

“Ne tarafa gidiyorsun?”

“Yeni hamburger köftesi fabrikasının inşaatında çalışıyorum.”

Edgar Wilson tokalaşmak için sağ elini uzatıyor. Diğer adam da elini uzatarak karşılık veriyor:

“Erasmo Wagner. Memnun oldum.”

“Ben Milo Efendi'nin mezbahasında çalışıyorum,” diyor Edgar Wilson.

“Orayı biliyorum. İşin ne?”

“Bayıltma görevlisiyim.”

Erasmo Wagner aralık camını sonuna kadar indiriyor ve kolunu dışarı sarkıtıyor. Yol aldıkça ılık esintinin etkisiyle mayışarak hisleniyor.

“Buralarda çok insan öldü.”

Otoyolun kıyısına art arda dikili küçük haçların sonu gelmiyor. Ölüm buralarda her yana sızmış, otoyola da bölgeyi ortadan yaran kirli nehre de bulaşmış.

Edgar Wilson bir sigara yakıyor, Erasmo Wagner’e de ikram ediyor. Bulutlar birleşerek gökyüzünü boydan boya kaplıyor ama bulutlara rağmen yağmur yağmayacak gibi görünüyor.

“Fabrikanın inşaatı ne zaman bitiyor?” diye soruyor Edgar Wilson.

“Daha gecikmezse iki-üç aya biter bence.”

“Bu fabrika öbüründen epey daha büyük olacak. Sen öbürünün inşaatında da çalıştın mı?”

“Yok. O dönemde hapisteydim. Çıkalı bir yılı biraz geçti.”

“Çok yattın mı?”

“Beklediğimden çok yattım. Ama borcumu ödedim, artık özgürce ölebilirim, bu otoyolda bile olabilir. Hapiste ölmekten bin kat iyidir.”

“Ne mutlu özgürken ölene.”

Otoyolun bazı kısımları yokuş; kamyonet çekişten düşüyor, vites değiştirirken kanırtmak gerekiyor. Yolun sol tarafındaki küçük bir otlakta birkaç baş sığır var. Otlığın ortasındaki dağ gibi heybetli termit yuvalarının arasında sığırlar miskince geviş getiriyor.

“Büyük ihtimalle bu bölgedeki sığır üretimi artacak,” diye fikir yürütüyor Erasmo Wagner.

“Evet, bir hamburger köftesi fabrikası daha açılınca daha fazla et gerekecek. Mezbahada da işler artacaktır.”

“Günde kaç baş bayıltıyorsun?”

“Gününe göre değişiyor. Bazen altmış, bazen doksan. Bir günde yüz yetmiş hayvan bayılttığım bile oldu. Günün sonunda kolum hissizleşmişti.”

“Vay be... ölümün kokusu her yere yayılmış.”

Edgar Wilson başını sallayarak onaylıyor.

“Mezbahada çalışmayı seviyor musun?”

“Seviyorum. Bazen kanla, ölümle uğraşmaktan daralıyorum... ama işim bu.”

Erasmo Wagner sigarasından uzun bir nefes çekiyor ve dumanı pencereden dışarı üflüyor. Ilık ve keskin esinti dumanı dağıtıyor.

“Pis işleri de birilerinin yapması lazım. Başkalarının pis işleri... Kimse böyle işlere elini sürmek istemiyor. Tanrı benim gibilerini dünyaya bunun için getiriyor.”

Edgar Wilson gözünü ileri dikmiş, alabildiğine uzaklara, otoyolu gökyüzünden ayıran hayali çizgiye bakıyor. Sıradan görünse de asla ulaşamayacak bir çizgi bu.

“En fenası sığırı bayıltırken gözlerine bakmak.”

“Gözleri nasıl oluyor ki?”

“Bilmem. İnsan sığırın gözünün derinlerini göremiyor ki.” Edgar Wilson huzursuzca duraksıyor. “Hep gözlerine bakıyorum, bir şeyler görmeye çalışıyorum ama hiçbir şey göremiyorum.”

Edgar başını iki yana sallayıp omuz silkiyor. İzmaritini camdan atıyor ve ciğerlerindeki dumanı üflüyor.

“Hapse niye girdin?” diye soruyor.

“Namussuz bir ihtiyarı öldürdüm. Hayatı boyunca namussuzluk etmişti.”

Edgar Wilson bir an bunalıyor. Üstlerine sessizlik çöküyor. Kan ve ölüm konusunda dile getirdikleri itiraflar, hükümleri çoktan verilmişlere hitaben. Aynı otoyolun kıyısında, toprağın üstünde ve altında kendileri gibi insanlar var. Oradan sağ çıkamamış kişilerin sızlanmaları hâlâ havada, kayalarda yankılanıyor çünkü dua edip yakaran kimse kalmadığında kayalar feryat eder.